

AARDGASVRIJ MALTA

NIEUWSBRIEF DECEMBER 2021

INLEIDING

Beste bewoner, juli 2020 startten Energiecoöperatie Zeeuwind, woningcorporatie Zeeuwend en gemeente Schouwen-Duiveland een onderzoek naar de verduurzaming van uw wijk Malta. We doen dit samen met een klankbordgroep waar ook inwoners uit de wijk aan deelnemen. Samen onderzoeken we hoe we de huizen in Malta duurzaam kunnen verwarmen. We willen samen een oplossing vinden voor het moment dat we geen aardgas meer mogen gebruiken. In eerste instantie kijken we naar de optie van aquathermie, maar we kijken ook naar andere oplossingen. In deze nieuwsbrief leest u meer.

WAAROM ONDERZOEK NAAR AQUATHERMIE?

In en rondom ons huis gebruiken we elke dag energie. Elektriciteit voor licht. Brandstof om ons te verplaatsen. Aardgas om ons huis te verwarmen en voor warm water uit de kraan.

We willen af van het aardgas. Bij het gebruik van aardgas komt namelijk CO₂-vrij. Dat zorgt voor opwarming van de aarde. Hierdoor verandert het klimaat met als gevolg een stijging van de zeespiegel, zware regenval en hittegolven. Bovendien willen we de aarde ook voor latere generaties goed achterlaten. Uit een Zeeuws onderzoek kwam naar voren dat in de provincie Zeeland potentie is voor aquathermie. Vooral rondom de grote kernen als Zierikzee. Voor Schouwen-Duiveland komt daar nog bij dat de bodem geschikt lijkt voor de opslag van energie.

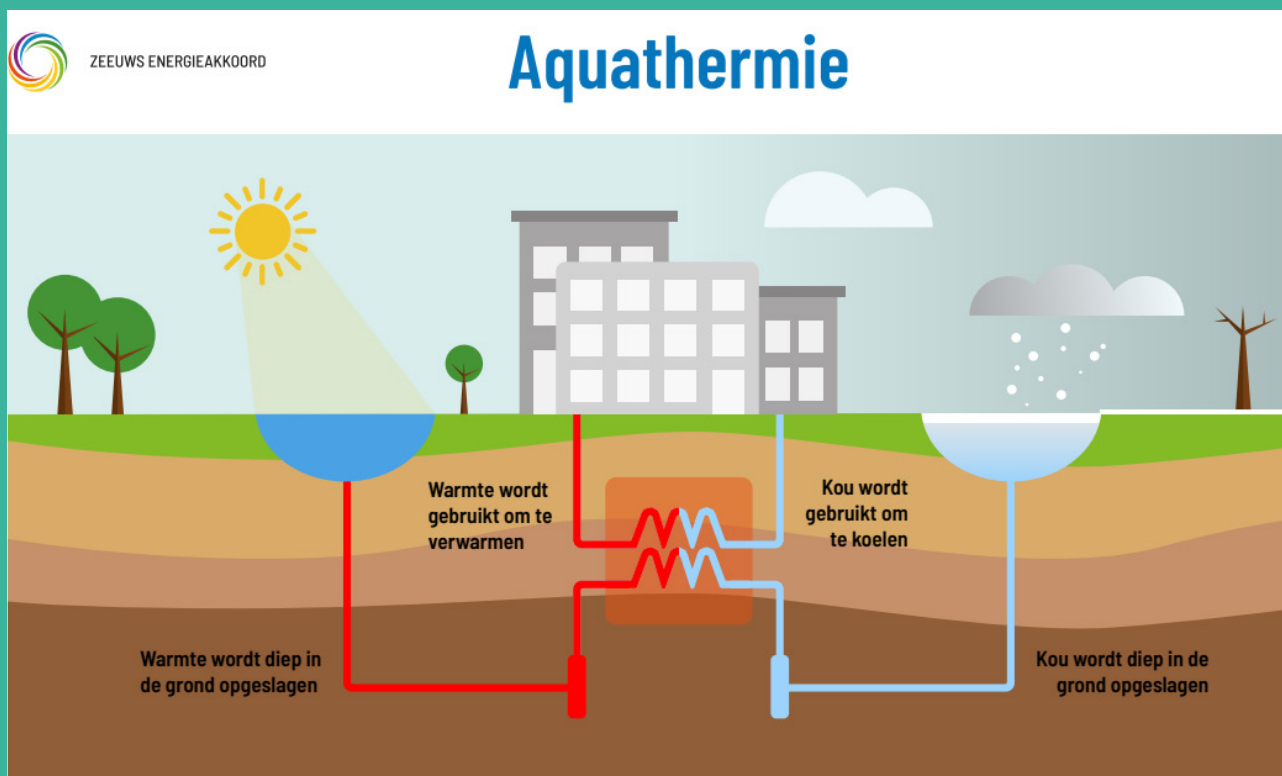
WAT IS AQUATHERMIE?

Aquathermie is de verzamelnaam voor gebouwverwarming en –koeling met behulp van oppervlaktewater. Met aquathermie wordt de warmte die aanwezig is in water, van bijvoorbeeld het Kaaskenswater, gebruikt om huizen en water voor douche en keuken te verwarmen. Aquathermie wordt vaak gecombineerd met een energieopslag in de bodem en met een warmtepomp. Aquathermie is 1 van de alternatieven voor duurzame verwarming uit het klimaatakkoord.

HOE DAN?

Bij aquathermie uit oppervlaktewater wordt onderzocht hoe het warme oppervlaktewater zomers opgeslagen kan worden in de bodem (zie figuur 1). De temperatuur van het gewonnen oppervlaktewater is meestal rond de 15 graden Celsius. In de winter wordt dit relatief warme water omhoog gepompt. Een elektrische warmtepomp verwarmt het water verder zodat het geschikt is als tapwater en voor de verwarming van de woning. Ondanks dat er veel energie nodig is om het water te verwarmen tot 70/80 graden Celsius, is deze techniek zuiniger dan een cv-ketel. Nadat de warmte uit het water is gehaald wordt het koude water weer opgeslagen in de bodem. In sommige gevallen wordt dit koude water weer gebruikt om in de zomer de woningen te koelen.

Figuur 1

STAND VAN ZAKEN ONDERZOEK AQUATHERMIE EN VERVOLG

In de nieuwsbrief van juli informeerden we u dat een collectief warmtenet van aquathermie een alternatief voor aardgas kan zijn in uw wijk. Natuurlijk is dit niet de enige oplossing. Ook individuele oplossingen met bijvoorbeeld hybride warmtepompen zijn een alternatief voor aardgas. We denken dat een combinatie van verschillende oplossingen het meest kansrijk is. Met name voor het deel van de wijk waar rijtjeswoningen en appartementen zijn, zou een collectieve voorziening een alternatief kunnen zijn. Daar is namelijk een hoge woningdichtheid en dat lijkt voor aquathermie het voordeligst.

WAAROM IS AQUATHERMIE EEN GOED ALTERNATIEF VOOR MALTA?

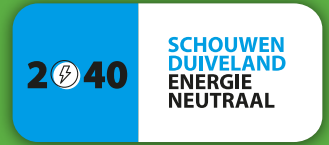
Uit de resultaten van de onderzoeken blijkt dat Kaaskenswater voldoende capaciteit heeft om uw wijk te verwarmen. Hoe een warmtenet op basis van aquathermie er dan voor Malta zou kunnen uitzien, ziet u op de afbeelding hiernaast (figuur 2). Het warme oppervlakte water van Kaaskenswater wordt dan in de zomer in de bodem opgeslagen. In de technische ruimte wordt het water verder verwarmd zodat het geschikt is voor warm tapwater en om woningen te verwarmen. Via het warmtenet wordt het warme water naar de woningen vervoerd. Koud water uit de woningen wordt weer afgevoerd voor opslag in de bodem.

VERVOLG

Toch moeten we nog meer onderzoek doen. In de 1e plaats gaan wij het komende halfjaar met u in gesprek over wat u van deze duurzame warmte methode vindt. Verder zijn er nog onzekerheden of de bodem geschikt is voor de energieopslag. Dit moet met een proefboring ter plekke worden onderzocht. Uiteraard informeren wij vooraf hoe dit in zijn werk gaat. Tot slot zijn er financieel ook nog grote uitdagingen. We moeten naar mogelijkheden voor subsidies zoeken. Daar hebben we tijd voor nodig. Het onderzoek aquathermie Malta is inmiddels met een half jaar verlengd tot 1 juli 2022.

Alle onderzoeksrapporten kunt u vinden op www.schouwen-duiveland.nl/duurzaamheid-en-milieu/aquathermie.

HOE ZOU EEN WARMTENET IN DE WIJK MALTA KUNNEN WERKEN?

- Warmtenet (concept)
- TEO (Thermische Energie Oppervlakte)
- Energieopslag bodem
- Warmtenet op aquathermie
- Hybride warmtepompen
- Appartement
- Hoekwoning
- Tussenwoning/geschakeld
- Twee-onder-een-kap
- Vrijstaande woning

BEGIN ZELF MET SIMPELE MAATREGELEN OM ENERGIE TE BESPAREN

Wat kunt u als woningeigenaar zelf doen om energie te besparen? Wie kan u hierbij helpen? Waar kunt u informatie vinden? En kunt u misschien een bijdrage krijgen? Kijkt u eens op de gemeentelijke website: www.schouwen-duiveland.nl > duurzaamheid en milieu > energie > energiebesparing. U vindt daar diverse mogelijkheden voor financiële ondersteuning. Informatie over specifieke maatregelen kunt u vinden op ons regionaal energieloket www.duurzaambouwloket.nl

HUURWONING

Samen met de gemeenten Schouwen-Duiveland en Veere biedt Zeeuwend haar huurders en particuliere huurders een gratis energiebox aan. Alle huurders van Zeeuwend hebben hier onlangs informatie over ontvangen. Particuliere huurders kunnen een energiebox aanvragen door een e-mail te sturen naar duurzaam@schouwen-duiveland.nl. De box zit vol met producten

die het verschil maken om thuis energie te besparen. Ook kan de box bijdragen aan meer comfort in de woning. De besparing zorgt niet alleen voor een Co2 reductie, maar is ook nog eens goed voor uw portemonnee. Wilt u meer informatie kijk dan op: www.zeeuwlant.nl/energiebox.

UITKOMSTEN ONDERZOEK NAAR DE VERDUURZAMING VAN DE PARTICULIERE WONINGEN

De ambassadeurs van Stichting Energiek bezochten ruim 60 bewoners van particuliere woningen in de wijk om te kijken of deze geschikt zijn om op een warmtenet aan te sluiten. Op basis van de bezochte woningen is de verwachting dat ongeveer 50-60 % van de woningen geschikt zijn om aan te sluiten. De rest van de woningen moet extra geïsoleerd worden of moet nog overschakelen op elektrisch koken.

Het is goed om te horen dat bewoners van de bezochte woningen gemotiveerd zijn om te verduurzamen. Vooral toename van het comfort, een lagere energierekening, de waarde van de woning en de positieve bijdrage aan het milieu spelen hierbij een rol. De saamhorigheid in de wijk is hoog. Ook is er interesse om gezamenlijk met andere buurtbewoners de eigen woning te verduurzamen.

Meest genoemde manieren om te verduurzamen zijn verwoord in de afbeelding.

Op dit moment is Stichting Energiek in overleg met de gemeente Schouwen-Duiveland over hoe we in 2022 kunnen starten met het verduurzamen van woningen in uw wijk. Uiteraard gaat dat stap voor stap en ontvangt u informatie.

Alle onderzoeksrapporten kunt u vinden op www.schouwen-duiveland.nl/duurzaamheid-en-milieu/aquathermie.

BERICHT VAN DE (BEWONERS)WERKGROEP TECHNIEK

De werkgroep Techniek bestaat uit een aantal inwoners uit de wijk Malta. Wij zijn direct betrokken bij het onderzoek naar haalbare mogelijkheden om de huizen in Malta op een andere wijze dan met aardgas te verwarmen.

WAT HEBBEN WE GEDAAN?

De werkgroep begon met het in kaart brengen van alle individuele systemen die we tegenkomen of waar we ervaring mee hebben. Ook zochten we daar een kostenplaatje bij. Hierbij hebben we de isolatiekosten per woning niet meegenomen. Deze kosten verschillen per woning, maar zijn wel bij alle plannen nodig.

HET ISOLATIEPLAN

We moeten dus eerst beginnen met het isoleren van de woningen in de wijk. Dit noemen we een wijkgerichte aanpak. De gemeente vindt dit een goed idee. Natuurlijk zijn er al subsidiemogelijkheden om duurzame maatregelen toe te passen. Zoals u eerder in deze nieuwsbrief kon lezen, onderzoekt de gemeente ook of er nog andere mogelijkheden zijn.

DE KEUZE VOOR 1 OF MEERDERE SYSTEMEN

Van de individuele systemen weten we dat ze werken in de praktijk. Toch verbeteren deze producten nog steeds. Schakelde een warmtepomp 2 jaar geleden, om bevroering te voorkomen, nog over op gas bij een temperatuur van plus 5 graden. Warmtepompen die later ontworpen zijn, doen dat pas bij -15 graden. Bovendien veranderen ook de prijzen.

Het collectieve systeem waar we met zijn allen naar kijken is Aquathermie. Zodra dit systeem voldoende in kaart is gebracht, gaan we vergelijken in onze werkgroep. We kijken naar de voor- en nadelen tussen een individueel en collectief systeem. Uitgangspunt voor ons is dat elke eigenaar van een woning zelf mag beslissen om wel of niet mee te doen. Gasleidingen blijven natuurlijk liggen zolang er geen definitief besluit is over een alternatief. Als werkgroep Techniek vinden we dit belangrijk zodat voorlopig de mogelijkheid van waterstof gas transport door leidingen niet uit beeld raakt.

DE PERS

Op 25 november 2022 stonden wij met een artikel in de PZC. Van lachertje naar realistische optie: gasloze wijk Malta in Zierikzee 'Het kan'. Dit artikel is ontstaan na een interview met Ad van Hulst werkgroep Techniek, Bart Kuijpers projectleider Zeeuwind, Baukje Bruinsma projectleider gemeente Schouwen-Duiveland en wethouder Ankie Smit. Wilt u het artikel nog eens nalezen kijk dan op pzc.nl en zoek op aquathermie Malta.

COLOFON

Deze nieuwsbrief is een uitgave van de gemeente Schouwen-Duiveland met bijdragen van haar partners: Zeeuwind en Zeeuwind en de leden uit de klankbordgroep.

VRAGEN EN INFORMATIE

Hebt u vragen over dit project of wil u informatie over de inhoud van deze nieuwsbrief, dan kunt u contact opnemen met:

- Baukje Bruinsma, werkzaam bij de gemeente Schouwen-Duiveland. Zij is bereikbaar via telefoonnummer (0111) 452 256.
- Bart Kuijpers, werkzaam bij Zeeuwind, via telefoonnummer (0118) 474 187.

WIJ WENSEN U FIJNE FEESTDAGEN

